

GAI MONOGRAFIKOAK | 59

Hizkuntza eta Hezkuntza

Jardunaldi baten apunteak

AURKIBIDEA

Hezkuntza, ezinbesteko osagaia hizkuntza baten biziberritzean

Pello Igeregi Santamaria 3

EAEko Hezkuntza Lege berria

Miren Zubizarreta Juaristi 6

Nola euskaldundu gazteak, pantailak erdaraz badaude?

Izaskun Rekalde 9

Hezkuntzaren ekarpena euskararen biziberritzean

Iñaki Iurrebaso Biteri 13

Katalanaren egoera katalanez hitz egiten den lurretan eta bertako eskoletan

Jordi Martí Monllau 18

Ingelesezko irakaskuntza Euskal Herrian

Juan Carlos Moreno Cabrera 22

Barrainkua 13, 6.
48009 BILBO
fundazioa@ela.eus
@mrafundazioa
www.mrafundazioa.eus

Hezkuntza, ezinbesteko osagaia hizkuntza baten biziberritzean

Pello Igeregi Santamaria
Euskara arduraduna ELAn

Langileriak inoiz baino gehiago bere lurraldeak behar ditu, bere emantzipaziorako borrokak garatzeko territorioak. Borroka espazio horiek lantokiak dira

ELA sindikatua abertzalea da. Berezkoa du euskararen aldeko borroka, mende luzez euskararen eta euskaldunon aurkako zapalkuntza gure nazioaren zapalketaren elementu nagusietakoa izan baita.

Baina, sindikatu abertzalea izateaz gain, klase zapalketa bizi eta borrokatzen duen sindikatua ere bada gurea. Klase zapalketa horrek dimentsio ekonomiko argia du, baina baita kulturala ere, sistema kapitalistak ere homogeneizazio kulturala eragiten baitu, besteak beste errentagarri diren kultur adierazpideak merkatuaren arauen arabera inposatzen dituelako. Inposaketa sotilagoa da orain 50 urteko ikasleei ezarritako eraztunarekin parekatuz gero, baina inposaketa da azken finean. Horregatik, langileon hizkuntza eskubideen aldeko borroka, guretzat klase emantzipaziorako borrokagunea ere bada. Izan ere, euskaldunon hizkuntza eskubideak ez baitituzte soilik Espainia eta Frantziak zanpatzen, kapitalak ere lapurtu egiten digu euskaraz bizitzeko eta euskaraz lan egiteko eskubidea.

Euskarak ez du kapitalarentzat errentagarria izan dadin adinako neurririk, horregatik aldarrikatu behar dugu oraindik ere Pantailak Euskaraz egotea adibidez, berez multinazionalak ez dutelako horrelakorik egingo, Espainiak eta Frantziak ez dituztelako horretara bultzatuko, eta Eusko Jauriaritzak ere ez duelako oraingoz ezer egin plataformen aurrean. Eta egungo sozializazio esparru ia guztiek, aisialdiak eta lanak merkatuaren bitartekaritza dutenez, gaztelaniak eta frantsesak XXI. Mendeko kapitalismoan bere inposaketarako bide berri bat topatu dute. Eta ez da bidea, autopista da. Besteak beste, horregatik ere ari dira ahultzen behinola euskararentzat arnaspune ziren lurralde eta espazioak. Geografiak hizkuntza nagusientzat eragiten zituen oztopo fisikoak erdarak nagusi diren mundu birtualetan desegiten ari direlako.

Eta langileriak inoiz baino gehiago bere lurraldeak behar ditu, bere emantzipaziorako borrokak garatzeko territorioak. Borroka espazio horiek lantokiak dira, baita bere burua gizarte eta klase berarekin identifikatzen duen gizartea ere. Hori da ELArentzat Euskal Herria, langile klasearentzat langileria emantzipatzeko borrokarako lurraldea. Lurralde horren eraldaketatik imajinatu nahi dugu mundu guztiko langileriaren askapena. Bi langilek elkarrekin greba bat antolatzen dutenean elkarrekiko lotura

bat behar dute, hori langile klase izaera da. Bi euskal herritarrek politika publikoak elkarrekin borrokatu behar dituztenean biek sentitu behar dute Euskal Herria beren proiektu kolektiboa dela.

Euskarak hain zuzen hori eskaintzen digu. Ziurrenik hizkuntza minorizatu batek duen abantaila bakarra da hau, hizkuntza nagusiek lortzen ez duten lotura emozionalak sortzeko gaitasuna, lurraldean errotzea dakarrena. Euskaldun kopurua handitzea, zentzu horretan, gizarte moduan emantzipaziorako aurrebaldintzak indartzea ere bada. Are gehiago nortasunak likidotzen eta desagerrarazten dituen gizarte honetan. Euskarak nortasun kolektiboa eraikitzen laguntzen du. Nor garen esaten digu euskarak behin eta berriro.

ELArentzat euskararen biziberritzea ez da nazio auzi hutsa, amesten dugun gizartea eraikitzeko ezinbesteko osagaia ere bada

Esandakoarengatik, ELArentzat euskararen biziberritzea ez da nazio auzi hutsa, amesten dugun gizartea eraikitzeko ezinbesteko osagaia ere bada. Denetariko langilez osatutako masa sindikatua garenez gero, badakigu gure kontraesanak ditugula, baina kontraesan horiek kudeatzeko prest gaude.

Analisi honetan kokatzen dugu euskararekiko kezka. Eta oso arduratuta gaude euskararekin lotuta izandako azken azterketak ikusita. Ezagutza teorikoa handitzen ari omen da (egunerokoan euskaraz aritzeko gaitasun erreala handitzen ari dela baieztatzea oso eztabaidagarria da), erabilera, berriz, modu nabarian murrizten hasi den bitartean. Euskararentzat basamortu den gizarte honetan, euskaraz aritzeko arrazoi nagusia konpromiso militantea da; horretan behintzat oraindik ere bizirik gaude.

Bestelako esparruetan egoera oso kezagarria da. Administrazioak, baita ustez abertzaleak diren alderdiek zuzendutakoak, konplexuz beterik daude euskaldunon hizkuntza eskubideak bermatzeko araudi berri bat sortzerakoan. Are gehiago, araudi hori berritzeari uko egiten diote status quo ekonomikoa, politikoa eta territoriala aldatzea nahi ez duten alderdien beldur. Gainera, epaitegietan orain arteko jurisprudenzia aldatzen ari dira eta Espainiako Konstituzioaren irakurketa aldatzen, administrazioetako langileentzat espainola beti derrigorrezkoa izan dadin eta euskara soilik

noizean behin. Nafarroan erasoak are larriagoak dira, epaitegietatik ezezik, Nafarroako gobernutik bertatik ere burutzen direlarik, eta Iparraldean egoera dagoeneko kritikoa da, frantziar estatuak sekulako murrizketak ezartzen baitizkigu euskaldunoi, debekua debekuaren gainean.

Eta EAEn onartu nahi duten Hezkuntza Legeak aurrerantzean ere euskaraz bizitzeko gaitasunik ez duten helduak sortzen jarraituko du eta beharbada areagotuko. Eskolak ezin du berak bakarrik gizartea euskaldundu, baina eskolarik gabe ez dago gizartea euskalduntzerik.

Hezkuntza ezinbesteko osagaia da hizkuntza baten biziberritzean eta oso momentu egokia da hezkuntzan gure hizkuntzaren osasuna modu egokian zaintzen ari ote den eta zainduko ote den aztertzeko. Horregatik antolatu genuen apirilaren 22an hizlari aparte osatutako jardunaldia. Bertan egoterik izan ez zenutenek, hemen daukazue jardunaldian eskainitako hitzaldiez gozatzeko aukera.

Zoritxarrez, mintegia egin eta bi hilabete eskasetara hizlarietako bat galdu dugu, Mintegian Pantailak Euskaraz ekimena aurkeztu zigun Izaskun Rekalde Abasolo euskaltzale nekaezina, hain zuzen. Balio beza publikazio honek ELA sindikatuaren esker ona adierazteko eta omenaldi xume gisa.

Izaskun Rekaldearekin batera, Miren Zubizarretak, Iñaki Iurrebasok, Jordi Martík eta Juan Carlos Morenok eskainitako hausnarketa zorrotzak bildu ditugu zuentzat. Irakurri, hausnartu eta liseriketa egin ondoren, on egin!

EAEko Hezkuntza Lege berria

Miren Zubizarreta Juaristi
Hezkuntza arduraduna ELAn

Datuek euskalduntzea bermatzen ez duen Hezkuntza Sistema daukagula adierazten dute

2020-2021 ikasturtean ia 388.000 ikasle zeuden eskolatuta euskal hezkuntza sisteman (Haurreskolak eta udal eskolak zenbatu gabe). Haur Hezkuntzan, Lehen Hezkuntzan, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, Batxilergoan, Hezkuntza Bereziko eskoletan, Helduentzako hezkuntzan eta Lanbide Heziketan, honela banatuta: D ereduaren %64, B ereduaren %17, eta A ereduaren %19.

Alabaina, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saileko ISEIren (Irakas Sistema Ebaluatzeko eta Ikertzeko erakundea) 2017-2018 ikasturteko ebaluazio diagnostikoaren arabera, DBH bukatutakoan D eredu publikoko ikasleen %40 baino gehiagok ez zuten euskarazko B2 maila gainditzea lortzen, eta itundutako D ereduaren ere (Ikastolak barne hartuta) %30 baino gehiago dira maila hori gainditzen ez dutenak. 2010etik hona areagotuz joan den joera da gainera, eta hori ahozko trebetasunak neurtu gabe! Ahozko jarduna neurtuko balitz emaitzak are okerragoak lirateke (ziurrenik horregatik ez dira neurtzen).

Lanbide Heziketan egoera are larriagoa da. 2010-2011 ikasturtera arte Lanbide Heziketako D ereduak gora egiten zuen urtero apurka bada ere. 2001-2002 ikasturtean EAEko Lanbide Heziketako ikasleen %13k ikasten zuen D ereduaren. 2009-2010 ikasturterako %23 ziren. Alabaina, 2020-2021 ikasturtean: %24 baino ez dira D ereduaren diharduten ikasleak. Azken hamabi urtetan D ereduak 1,25 puntu baino ez du gora egin, eta hala izan da Eusko Jaurlaritzak berak oztopatzen duelako D ereduaren hazkundea.

Datu hauek euskalduntzea bermatzen ez duen Hezkuntza Sistema daukagula adierazten dute. Euskalduntzeko aukerak ematen dituen eredu bakarra D eredu da, baina D ereduak berak ere ez du euskalduntzea bermatzen.

Horren aurrean ELAk eta euskal hezkuntza komunitateko eragileek aho batezko ondorioak atera eta proposamen hauek egiten ditugu:

- Euskarazko murgiltze eredu ezinbestekoa da. Euskalduntzeko aukerak ematen dituen eredu bakarra D eredu da. Hau da, euskara izatea irakats-hizkuntza bakarra. Irakats-hizkuntza izateaz gain, euskararen presentzia bermatuta egon behar da eskolaren jardura guztietan (jantokian, eskolaz kanpoko ekintzetan, jolas orduetako zaintzetan, autobus zerbitzuetan...). Horretarako neurriak eta baliabideak jarri behar dira.
- Euskararekin lotura emozionala sortzeko plangintza beharrezkoa da eta honetan bat egiten dugu euskal sortzaileen eskaerekin. Eskoletako

euskararen erabilera aldiro-aldiro neurtu (kale erabilera neurtzeko metodologia erabiliz), publikatu eta hobetzeko plangintzak izatea ere ezinbestekoa da.

Euskararekin lotura emozionala sortzeko plangintza beharrezkoa da

- Honek guztiak trantsizio bat eskatzen du, bide orri bat ezartzea, baliabideak jartzea eta prestakuntza zein euskalduntze plan egokiak hezkuntza komunitateko langile kolektibo guztientzat.

HEZKUNTZA LEGEAK ZER DIO?

Zein da Jaurlearitzaren apustua, eta zeri emango diote babesa legebiltzarrean legea bere horretan babestuko duten alderdiek? Bere IV. Tituluan "Hizkuntzak Euskal Hezkuntzan titulupean" jorratzen du Lege Aurreproiektuak hizkuntzen afera, 67. artikulutik eta 75.era bitartean.

Aurreproiektuan esaten denaren eta esaten ez denaren azterketa eginez:

- Euskara ardatz izango duen hizkuntz eredu eleaniztuna aipatzen da.
- Hemendik aurrera hiru irakats-hizkuntza (euskara, gaztelera eta ingelesa) izango direla jasotzen da (horien berariazko irakaspenaz gain). Honek suposatzen du ingelesa gutxienez 2 ikasgaitan erabiliko dela (ingelesa gehi beste bat) eta gaztelania ere beste bitan (gaztelania bera gehi beste bat).
- Ikasturte gehienetan DBHko egungo ikasleek hamabi ikasgai dituzte. Banaketa berriarekin, kasurik onenenan ikasgaien %66 jasoko dute euskaraz (8 ikasgai), eta horrekin B2 maila aitortuko zaie. Konparaziora, gaur egungo D ereduan hamabi ikasgai horietako 10 dira euskaraz: %83, eta honekin B1 maila baizik ez zaie aitortzen. Hau da, egungo hizkuntza ereduen sistema mantenduko da eta, gainera, D ereduan gaztelaniak eta atzerriko hizkuntza batek (edo bik) irakats-orduak irabaziko dituzte euskararen kaltetan.
- Mikel Basabe irakasleak "Hezkuntza Legeak Euskarari kalte" artikuluan berriki idatzi

duen bezala, "Gaztelania gehiago eta ingeles gehiago jakin dezaten, gaztelania gehiago eta ingeles gehiago izango dute eskolan. Euskara gehiago jakin dezaten,

Ez dago euskaraz B2 maila bermatzerik egungo hizkuntza ereduak mantentzen baldin badira, are gutxiago Legeak proposatzen duen eredu eleaniztunarekin

euskara gutxiago emango zaie eskolan".

- Aurreproiektuaren arabera, Lehen Hezkuntza amaitutakoan ikasleek euskaraz zein gaztelaniaz B1 maila izan beharko dute eta bigarren hezkuntza amaitzean B2 maila (atzerriko hezkuntzan LH amaitzean A2 eta DBH amaitzean B1 maila). Baina esan dugun bezala, ez dago euskaraz maila hori bermatzerik egungo hizkuntza ereduak mantentzen baldin badira, are gutxiago Legeak proposatzen duen eredu eleniztunarekin.
- Lanbide Heziketari dagokionez, Legean ez da lortu beharreko

irteera profilik edo mailarik ezarri ere egin. Batxilergorako ere ez (nahiz eta batxilergoa lege horren aplikazio eremukotzat jo, Lanbide Heziketa ez bezala)

- Ebaluazioa: Legeak ez du aurreikusten kanpoko auditoriarik ikastetxeek diseinatutako hezkuntza-proiektuek funtzionatzen dutela egiaztatzeko eta funtzionatzen ez badute ikastetxe horiek neurriak har ditzaten.

Kezkagarria da, Legearen esparru ezberdinetan “eleaniztasun orekatua” aipatzea, euskarak eta gaztelaniak abiapuntu bera izango balute bezala

- Kezkagarria ere bada, Legearen esparru ezberdinetan “eleaniztasun orekatua” aipatzea, euskarak eta gaztelaniak abiapuntu bera izango balute bezala.
- Euskararen ezagutza nahikoak gutxieneko kohesio elementua izan behar luke gure hezkuntza sisteman; gaztelaniarena bermatuta dago.

Lege honekin gure hezkuntza sistemak ikasleak euskaldundu gabe jarraituko du

Agerikoa da beraz ondorioa: Lege honekin gure hezkuntza sistemak ikasleak euskaldundu gabe jarraituko du. Areago, lege hau euskararen ikaskuntzaren kaltetan doala esan genezake.

ELAREN POSIZIOA HEZKUNTZA LEGEAREN INGURIAN

Aipaturiko guztiagatik, eta honekin batera legeak ez duelako euskal kurikulumak bermatzen, sare banaketa gainditzeko bide orririk ezartzen eta lan baldintza egokirik bermatzen, ELAk sakoneko ezadostasunak dauzka Hezkuntza Lege Proiektuarekiko.

Apirilaren 25ean, Gobernu kontseiluan onartu du Eusko Jaurlaritzak Hezkuntza Lege aurreproiektu definitiboa; ondoren legebiltzarreko izapidetza etorriko da. Ez dago Irailean ezagutu genuen behin behineko aurreproiektuarekiko aldaketa esanguratsurik. Hala izanik, ELAk uste du greba eta mobilizazioetara jotzea beste aukerarik ez dagoela).

LOMLOE, “CELAA LEGEA” ETA AUZITEGI KONSTITUZIONALAK EMANDAKO AZKEN EPAIARI AIPAMENA

Voxek galdera aurkeztu zuen LOMLOEren kontra, besteak beste gaztelaren ezagutza bermatzen ez zuela eta arriskuan jartzen zuela argudiatuz. Auzitegi konstituzionalak ez du VOXen galdera aintzat hartu eta LOMLOE konstituzioa ez duela urratzen erabaki du gaztelaren berme ezaren argudiorri dagokionez. Berri on gisa islatu dute ezkerreko edo euskaltzale gisa identifikatzen ditugun komunikabideek (Berria, El Salto...), alabaina, uste dugu irakurketa sakonagoa daukala eta euskararen defentsarako tamalgarria dela: izan ere, Auzitegi Konstituzionalak dioena da VOX lasai egon daitekeela, ez delako beharrezkoa LOMLOE edo beste hezkuntza lege batek espainolaren ezagutza bermatzeko ikasgai portzentai jakin bat zehaztea; Konstituzionalak jada nahikoa oinarri ematen du, eta nahikoa tresna euskara, katalana edo galegoan oinarritutako murgiltze ereduak konstituzio kontrakoak direla adierazi ahal izateko.

Nola euskaldundu gazteak, pantailak erdaraz badaude?

Izaskun Rekalde

Pantailak Euskaraz (PE) plataformako kidea

Milaka eduki daude, euskarri desberdinetan uneoro kontsumitzeko moduan, eta ondorioz gutxiago gaude ohiko operadore tradizionalak ezartzen duten eskaintzaren menpe egoteko prest

Babestu eta sustatzen ditugun kanpainen artean Netflix Euskaraz, Zinemak Euskaraz, Disney+ Euskaraz eta hiru mila Twitch daude. Denen artean 30.000 sinaduratik gora jaso ditugu eta gainera, Euskal Herriko txoko ezberdinetako norbanakoek osatutako laguntzaile sare bat ere sortu dugu, 525 direlarik jadanik. Guretzako oso garrantzitsua da euskal jendartea aktibatuta egotea, aldarrikapenekin aurrera egin ahal izateko.

PEren aldarrikapenen oinarriak ulertu ahal izateko premiazkoa da azken urteetan bai interneten eta baita plataformetan eman den iraultza aztertzea. Izan ere, informazioaren gizartearen eta iraultza digitalaren etorrerak Netflix, Amazon, Google eta horrelako eragile globalen agerpena bultzatu du eta hauek ikaragarri aldatu dituzte ikus-entzunezkoak kontsumitzeko ohiturak.

Milaka eduki daude, euskarri desberdinetan uneoro kontsumitzeko moduan, eta ondorioz gutxiago gaude ohiko operadore tradizionalak ezartzen duten eskaintzaren menpe egoteko prest. Guk geuk erabaki nahi dugu zer eta non nahi dugun kontsumitu, eta zein hizkuntzatan.

Aipatzekoa da azken urteetan aisialdian ematen ari den bilakaera, aisialdiaren eredia asko ari da aldatzen, eta hor pantailak ikaragarritzko espazioa ari dira hartzen; makina bat ordu ematen ditugu hauen aurrean.

Streaming plataformei dagokienez, 2015ean Euskal Herrira iritsi zirenetik hona, izugarritzko gorakada izan du kontsumoak. 2020an euskaldunen %47k kontsumitzen genuen streaming plataformetako baten bat. 20 eta 24 urte bitarteko adin-tarte horretan %75 ziren. Gazteak dira *streaming* plataformen kontsumitzaile nagusiak. Dagoeneko, gure gazteen %83k kontsumitzen du Netflix, %58k kontsumitzen du Amazon Prime, %29,6k Disney eta HBO %29k (2022ko datuak).

Streaming plataforma hauetan euskarak daukan presentzia zein da? 2021ean, Netflixen kasuan hiru eduki baino ez zeuden euskaraz, eta gaur egun 98 dauzkagu, euskaraz azpidatzita eta bikoiztuta. Filminen kasuan, 85etik 116 edukitara pasatu gara, Prime Videon 2tik 86ra. Disneyren kasuan, oster, berdin jarraitzen dugu, zero orduan eta zero egun ere.

Gure irakurketa zein da? *Streaming* plataforma erraldoi hauek, merkatu ikuspegi batetik hartu dutela erabaki hau. Berez, Estatu espainoleko ikus-

entzunezko lege orokorrak ez ditu behartzen estatuan egoitza ez duten enpresa hauek inongo hizkuntzari lotutako eskaintzarik egitera. Hau da, ez daude behartuta euskarazko inongo eskaintzarik ematera, ez bikoiztuta, ezta azpidatzita ere, eta hala ere, beraien hautu propioz erabaki dute eskaintza hau ematea. Gure kasuan, euskarazko eskaintza, beren baliabide propioz finantzatuta, gainera. Guretzako oso berri ona da, nahiz eta legez behartuta egon ez, eskaintza badutelako. Baina, berez, ez dago gure hizkuntza eskubideak legez bermatuko, babestuko eta betearaziko dituen inongo legerik, ezta kontseilurik ere.

Gauzak horrela, enpresek eurek

Streaming plataformak ez daude legez behartuta euskarazko eskaintzarik ematera. Eta hala ere, beraien hautu propioz erabaki dute eskaintza hau ematea

erabakia hartu dute; merkatu ikuspuntu batetik egin dutela uste dugu, izan ere, euskararen

normalizazioaren alde lan egiten dugun taldeen eta aktibatutako jendarteak egindako lanari esker, ikusi dute badagoela ikusleria bat merkatuan, asetuta ez dagoena eta bere hizkuntzan kontsumitu nahi duena. Eta horri esker, beraiek estrategia ildo honen aldeko apustua egin dute.

Baina hor arrisku bat ikusten dugu: legez bermatuta ez dagoenez, erabaki dezakete bertan behera uztea edozein momentutan. Horregatik, une honetan uste dugu ezinbestekoa dela gure lege propioak garatzea, gure ikus-entzunezkoen kontseilua garatzea eta jendartearen aktibazioa mantentzea. Beraiei jakinarazteko euskaraz kontsumitu nahi dugula eta gure eskubidea dela.

Une honetan ezinbestekoa da gure lege propioak garatzea, gure ikus-entzunezkoen kontseilua garatzea eta jendartearen aktibazioa mantentzea

Datuek zer esaten dute? Euskarazko eskaintza handitu egin da, baina

streaming plataforma horietako katalogo guztiak batuz gero, 26.000 edukitik gora aurki daitezke, eta katalogo orokor batean euskarak duen presentzia hutsaren hurrengoa da oraindik, %0,1era ez da heltzen. Beraz, gure gazteek zer da kontsumitzen dutena? Gazteleraz batez ere, %67, ingelesez %25, eta euskaraz %0,4ren azpitik.

Zinemari dagokionez, plataformetan ez bezala, ez da inolako garapenik edo bilakaera positiborik eman.

2018an 655 estreinaldi komertzialak egon ziren, eta horietatik 15 bat baino ez ziren izan euskaraz (%2). Eta 2022an, lau urte beranduago, datuak antzekoak dira: abuztuan Euskal Herri osoan egon ziren 757 emanaldietatik, 3 baino ez ziren izan euskaraz! Gogoratu guk ez daukagula euskal zinemaren lege propiorik, Katalunian ez bezala. Katalunian badaukate, eta bertako legeak %50ko portzentajea ezartzen du. Egia da, Auzitegi Konstituzionalak portzentaje hori %25ra jaitsi duela, eta badakigu horra ere ez direla heltzen ari, %22an baitago gaur egun ehuneko hori.

Sare sozialetan ikusten duguna da, gure gazteek batez ere plataforma sortzaileak dituztela gustukoen, baina plataforma sortzaile hauek euskararen presentzia oso txikia da.

Guzti hau gutxi balitz, ETB1ek euskarazko bikoizketara bideratutako ordu kopuruan ere bilakaera negatiboa eman da azken hamarkadatan. 80. hamarkadan 1.800 bat ordu bideratzen ziren euskarazko bikoizketara, 1.800 ordu urteko. Eta, 2018 eta 2021 urte bitartean, 220 baino ez ziren bideratu bikoizketara, gaztelera barne, atera kontuak... Gainera, azken hamalau urteetan ETBk diruz sustatutako ekoizpenak 210 bat izan badira, 70 baino ez dira izan euskarazkoak. Erdarazko "euska" ekoizpenak sustatu dituzte batik bat.

Horrek zer ondorio dakartza? Gure gazteek, eta helduok ere, ez dugula ohiko operadoreetan, telebista tradizionalan, aurkitzen gure beharrianak asetuko dituen eskaintzarik, ez kalitate ezta kantitate aldetik ere. Eta, era natural batean, ETB1ekiko lotura hori galtzen goaz pixkanaka.

Gure gazteek ia dena gaztelera edo ingelesez kontsumitzen dute, bai fikzioa, bai entretenimendua, baita albistegiak ere. Eta datu hau alderatzen badugu 1990eko datuekin, non gaztetxo euskaldunon %70ek ETB1 kontsumitzen genuen, marrazki bizidunak ikusten, ba, ohartu zer nolako aldea dagoen. Horrek esan nahi du badagoela belaunaldi oso bat, belaunaldi berri oso bat, erdara hutsez ari dena kontsumitzen, eta bere erreferenteak erdaldunak direla, batez ere.

Baina, badaude hor argi-izpi batzuk. Adibidez, *streaming* plataformetako euskal harpidedunen %70 gai da euskaraz

bikoiztutako eta azpidatutako edukiak kontsumitzeko. Gainera, euskaldunok *streaming* plataforma hauekiko badaukagu lotura edo interes puntu bat. Beraz, hor badago euskarazko produktuen ikusleria potentzial bat. Are gehiago, UEMAko kide diren 90 udalerrri euskaldunekin ikerketa bat burutu zen 11.571 gazterekin, gazte hauen kontsumo ohiturak aztertu zituzten eta bertatik ondorioztatutako emaitza izan zen UEMAko kide diren 94 udalerrri horietako gazteek batez ere erdaraz kontsumitzen zutela. Erdaraz kontsumitzen dute ez dagoelako euskarazko eskaintzarik. Hala ere, lehen hizkuntza euskara duten umeek lehenetsi egiten dute ETB1 eta ETB3ko eskaintza. Hala ere, eskaintza oso eskasa da, eta horrela galdu egiten dugu ETB1ekiko lotura.

UEMAko udalerrietako gazteek batez ere erdaraz kontsumitzen dute, ez dagoelako euskarazko eskaintzarik

PREMIA

Hamaika ikerketek frogatu dute aisialdiak ikaragarrizko lotura daukala pertsonen hizkuntza ohituretan, eta ikusi dugun bezala, aisialdiaren eredia aldatzen ari da, eta aisialdi eredu berri horretan pantailek espazio oso esanguratsua dute. Eta pantaila horietan, euskarak daukan presentzia oso urria da. Beraz, argi dago gure arduradun politikoek erabaki sendo eta ausartak hartu behar dituztela, euskarazko eskaintza bermatzeko. Erdarazko eskaintza guztiz bermatuta dago pantaila guztietan, baina euskarazkoa, aldiz, ez. Erabaki estrategikoak hartu ezean, gure gazte eta haurrek hobeto hornituta dauden hizkuntzen aldeko kontsumoa egingo dute.

Garazi Goiak iaz, Gipuzkoako Foru aldundian aipatu zuen bezala, derrigorrezkoa eta ezinbestekoa da politika aldaketa batzuk gauzatzea eta finantzaketa diru iturri berriak bideratzea bertoko ekoizpenetara.

ERREGULAZIO ALDAKETAREN BEHARRA

Euskal ikusleriari bertoko lekukotasuna eta gure identitatearekin erlazionatuta dauden ikus-entzunezkoak eskainiz gero, erantzun egiten dugu, eta *streaming* plataforma erraldoi hauek ez daukate gaitasunik horra heltzeko eta gainera ez da beraien enfoke estrategikoa, beraz, hemengo ekoizleak dira babestu behar direnak. Zertarako? Bertoko ikus-entzunezkoa garatu eta ekoizteko, gainera, egin dutenean, erantzuna oso positiboa izan da, adibidez, Irati, Irabazi arte, Goazen-en kasuak dauzkagu.

Benetan ikusleriaren erantzuna oso positiboa da, eta badakigu gure ikus-entzunezkoen industria oso txikia dela baliabide eta tamaina aldetik, eta egia da euskaldunen segmentua ez dela uniforme, guztiok ez dauzkagula interes berdinak. Beraz, garrantzitsua ere bada nazioarte mailan arrakastatsua diren film horiek, eduki horiek euskarara ekartzea, kalitatezko bikoizketen bidez.

Euskara erdigunean jarriko duen estrategia orokor eta integral bat eskatzen dugu

Euskara erdigunean jarriko duen estrategia orokor eta integral bat eskatzen dugu, eta hori ez dugu gure arduradun politikoak egiten ari direnik ikusten, ez dugu ikusten horretan inongo aurrerapausorik.

AZKEN BI URTEETAKO BALANTZEA

Gure aldetik positiboa da, ikusten dugulako gaia eztabaida politiko eta sozialean kokatzea lortu dugula, legebiltzarrean egon ginen, euskararen erakunde publikoko kideekin egon ginen Baionan, Miren Dobaranekin, eta EITBko zuzendariarekin batu gara, eta eskaera sorta helarazi diogu. Baina agintariak oraindik ez dute urratsik egin, nahiz eta egingo zutela adierazi.

Agintariak oraindik ez dute urratsik egin, nahiz eta egingo zutela adierazi

Amaitzeko, baliabideei dagokienez, azken urteetan pare bat tresna garatu ditugu. Horien artean dago ZerNonIkusi: oso garrantzitsua

iruditzen zaigu euskal jendarteak jakitea zer dagoen euskaraz eta non aurki ditzakeen euskal baliabideak.

Bestalde, baliabide zerrenda batzuk garatu ditugu, eta hainbat ikastetxetako zuzendaritzetara bidali ditugu, bertatik familietara helarazteko helburuarekin.

Hezkuntzaren ekarpena euskararen biziberritzean

Iñaki lurrebaso Biteri

EHUko irakaslea Hezkuntza, Antropologia eta Filosofia Fakultatean

EUSKARAREN EGOERA. NONDIK GATOZ?

Lehen datuak 1906koak dira eta urte hartan %41koa omen zen euskararen pisua lehen hizkuntzan (etxean jasotako hizkuntza), baina ordurako euskara ordezkapen aro azkar eta betean murgilduta zegoen, 1930eko hamarkadan beherakada eten eta berreskuratze epe labur bati ekin zitzaion, baina 1936ko gerratik aurrera berriro sartu ginen ordezkapen betean, 1971n behea jo zuen arte. Ordezkapen aroa deitu diot lehenagotik ere etor zitekeen epealdi luze horri.

Ordezkapena da hizkuntzaren erabateko suntsipenaren, hizkuntzaren heriotzaren aurreko geltokia, eta gu norabide horretan ginen

Ordezkapena da hizkuntzaren erabateko suntsipenaren, hizkuntzaren heriotzaren aurreko geltokia, eta gu norabide horretan ginen XX. mendeko hiru laurdenetan. Bilakaera horretan jarraitu izan bagenu, euskararenak eginda izango zuen guttiz.

Esan behar da hori dela hizkuntza gutxitu gehienen ohiko argazkia, ordezkapenarena. Hitzun askok erabakitzen baitute, euren hizkuntza transmititu beharrean, beste hizkuntza (menperatzailea) transmititzea.

Zorionez, 1960ko hamarkadan gertatutako aldaketa politiko, ideologiko, sozial eta kultural sakonen eskutik, egoera hori irauli egin zen, ohikoa denaren aurka, frankismo betean indarberritze aro bati ekin baitzitzaion (euskara batua, ikastolak...). Horrek, gainera, ondorio praktiko bat izan zuen hiztunen eguneroko bizitzan: izan ere, gehienbat inguru urbanoetan, bogan egotetik seme-alabak gazteleraz hezte, bogan jarri zen seme-alabak euskaraz hezte euskarak bizirik jarrai zezan. Hori ikaragarritzko lorpena da hizkuntz komunitate gutxitu batentzat. Hizkuntz komunitate gutxi izan dute horrelako bilakaerarik.

Eta indarberritze aro bati ekin zitzaion horrela, berreskuratzearen aldeko bilakaera sendo eta indartsu batekin, 1971 eta 2001 urteen artean. Alabaina, fase hori ere bukatu zen.

Hala, azken hogeiterteko egoera ez aurrera ez atzerakoa da. Bestela esanda, lehen ordezkapen aroak oso egoera zaurgarrian utzi gintuen. Bigarren epealdiak euskaltzaletasun sozial sendo bat utzi du gugan; ez bakarrik erakundeak edo euskalgintza bezala ezagutzen den hori, baizik eta gutako bakoitzak euskarari ematen diogun garrantzia eta nola bizi dugun. Hirugarren epealdi honetan noraezean gaude, nondik jo ez dakigula.

ZEIN DA GAUR EGUN EUSKARAREN OSASUNA?

Soziolinguistikan ondoko sei alderdiek lagunduko lukete zehazten zein den hizkuntza baten egoera. Sei alderdiok uztartuta, nahikoa argazki egokia egin dezakegu.

1. Hizkuntza gaitasunean nola gaude?

Hizkuntza gaitasuna da gure ahulgune garrantzitsuenetako bat. Azken hamarkadetan beste diskurtso bat nagusitu izan da, hizkuntza gaitasunean “nahikoa ondo gaudela” dioena, baina datuei gertuagotik eta arretaz erreparatuz gero, ikusten da oso urrun gaudela “ondo” egotetik.

Hizkuntza gaitasunean, datuei gertuagotik eta arretaz erreparatuz gero, “ondo” egotetik oso urrun gaudela ikusten da

Laburbilduz, egun, Euskal Herrian euskaraz erdaraz baino hobeto mintzatzen dira 200.000 lagun inguru (euskarazko herritarren %7),

aldiz, erdaraz soilik edota erdaraz euskaraz baino hobeto mintzatzen dira 2.200.000 lagun, hamaika aldiz gehiago.

2. Nola daude erabilerak?

Azken Kaleko Erabileraren Neurketaren arabera, %12an dago euskararen erabilera kalean Euskal Herrian. Lerroburu bat aukeratzekotan, honakoa: asko erabiltzen da euskara, dagoen hizkuntz gaitasunerako. Hau ere, orain arte nagusitu den ikuspegiaren aurka doa.

Azken Kaleko Erabileraren Neurketaren arabera, %12an dago euskararen erabilera kalean Euskal Herrian

Zein izango zen euskararen erabilera maila, batetik, dauden harreman sareak, eta bestetik, hiztunon erraztasun erlatiboa (euskaraz ala erdaraz errazago) kontutan hartuta?

Horiek aintzat hartuta, erabilerak egon beharko luke %8ren bueltan, eta hortik gora gaude nabarmen.

Praktikan gertatzen dena da, euskaraz hobeto moldatzen diren hiztunek ia erabat egiten dutela euskaraz aukera dutenean.

3. Jarrerak, motibazioa, atxikimendua

Gurean atxikimendua, euskaltzaletasuna azken 30 urteotan sendo dagoelako ematen da, bestela, hizkuntz gaitasun horrekin ez litzateke erabilera maila hori emango. Hortaz, mailarik baxuenean hizkuntz gaitasuna izango genuke, gorago erabilera, eta are gorago motibazioa. Hala ere dena ez dira argiak, honetan ere. Atzerapen zantzuak ageri diren azken hamarkada honetan, motibazioa ere ez da egongo bere onenean, baina hurrenkera honek aurrera egitea ahalbidetzen digu. Mailaketa alderantzizkoa balitz, hots, hizkuntz gaitasuna sendoen, erabilera beheago eta motibazioa are beheago, heriotzara eramango luke hizkuntza bai ala bai, denbora kontua da.

Mailarik baxuenean hizkuntz gaitasuna izango genuke, gorago erabilera, eta are gorago motibazioa

4. Transmisioa eta sozializazioa

Hau ere indargunea dugu, aurrekoaren ondorioz, gurasoak ahalegintzen direlako euskara seme-alabei transmititzen. Hau berria da gure hizkuntzaren bilakaeran. 1970 ingurura arte, askok euskara transmititzen zuten, baina beste askok ez. Egun, euskara lehen hizkuntza izan duten hiztun gehientsuenek euskara transmititzen diete seme-alabei, eta euskara lehen hizkuntza izan ez duten euskaldun askok ere, transmititzen diete. Euskara transmititzen duten guraso gehienak hobeto moldatzen dira erdaraz euskaraz baino, baina hala ere, euskara transmititzeko hautua egiten dute.

Euskara transmititzen duten guraso gehienak hobeto moldatzen dira erdaraz euskaraz baino, baina hala ere, euskara transmititzeko hautua egiten dute

5. Hizkuntz bilakaera

Horrela esaten zaio hiztunon bizitzan izaten ditugun gaitasun eta erabilera gorabeheri.

Hizkuntz komunitatearen bizindarra aztertuta, Quebecarren bidetik: komunitate bateko jatorriko hiztunek hizkuntzari eutsi, eta komunitate horretara biltzen direnak hizkuntza ikasten badute, hizkuntz komunitate hori indartzen ari dela esan nahi du. Aldiz, komunitate hori jatorriz hiztun zirenak galtzen baditu, hizkuntz komunitate hori ahultzen da. Gure kasuan, erdalduntzea indartsuagoa da euskalduntzea baino. Euskal Herrian bizitzeak, gaur egun, erdaldundu egiten du. Izan ere, etxean euskara lehen hizkuntza

jaso zuten ia guztiek ikasi dute gerora erdara. Areago, %5 inguruk euskara ahaztu egin du, eta %55ek galdu du euskarazko nagusitasun erlatiboa (ondoan menperatzen den hizkuntza). Aldiz, erdara lehen hizkuntza izan zuen komunitatean gehienek ez dute euskara ikasi, eta erdarazko nagusitasuna galduta orain euskaraz hobeto moldatzen direnak %2 baino ez dira.

Hala, desoreka ikaragarria da, ia Euskal Herri osoan bizitzeak erdaldundu egiten gaitu. Euskaraz bizi nahi izatea, euskara ikasi edo transmititu nahi izatea bezala, inertziaren aurkako ariketa neketsua bilakatzen da. Inertzia demolinguistikoa erdaren aldekoa eta euskararen aurkakoa da. Baina areago, egitura publiko eta pribatu gehienek, marko juridiko-politikoak, hedabideek... joera hau indartzen dute.

Euskal Herrian bizitzeak erdaldundu egiten du. Etxean euskara lehen hizkuntza jaso zuten ia guztiek ikasi dute gerora erdara; %5 inguruk euskara ahaztu du eta %55ek euskarazko nagusitasun erlatiboa galdu du

6. Testuinguru demolinguistikoa

Hizkuntzak lurraldean duen indarra, bestela esanda.

Hamar hiztunetatik bederatzi, erdara nagusi den eremuetan bizi dira. Arnasguneetan bizi dira herritarren %4, eta euskararen/erdararen nagusitasun argirik gabeko eremuetan bizi dira %6. Gainera, tamalez, arnasguneen eremua murriztuz doa: arnasguneak erdalduntzen ari dira.

Hala, euskalduntzea gertatuko bada, norbanakoen ekarpenaz gain, euskara nagusi den eremu geografikoak zabaldu beharko dira, bestela ez da gertatuko.

Laburbilduz, gure egoera oso ahula eta oso zaugarria da. Bidegurutzearen metaforari helduz, gauden egoeratik abia gaitetzke desagerpenerantz, edo, abia gaitetzke hizkuntz normalizaziorantz. Alabaina, askoz gertuago gaude heriotzetik, osasun beteko egoera batetik baino, eta gainera, kilometroen ezaugarriak ere ez dira berdinak: heriotzerako bidea askoz errazagoa da, osasun beteko egoerara eramango gaituena baino.

Gure egoera oso ahula eta oso zaugarria da. Askoz gertuago gaude heriotzetik, osasun beteko egoera batetik baino

Euskara lehentasunetara ekarri beharra dago. Gizartearen lehentasunen artean euskara kokatzen ez badugu, zaila edukiko dugu aurrera egitea. Gainera, euskararen normalizazioaren aurka datozen eragileen abiadura azkartzen ari da, batetik mundu mailako eragile kulturalak, teknologikoak, demografikoak... gero aurkakoagoak izango zaizkigu, ez badiegu indar handiz erantzuten eta aurrera egiteko modu berriak ez baditugu asmatzen.

HEZKUNTZAREN EKARPENA

Azken hamarkada hauetan sozializazio eta transmisio prozesuek euskalduntzearen alde eragin dute. Azken 60 urteotako prozesuko emaitzarik positiboenetako bat da, belaunaldi berriak duela 30 urtekoak baino, edo duela 60 urtekoak baino euskaldunagoak direla, bai

gaitasunean eta bai erabileran ere, nahi genukeen bezainbeste ez izan arren.

Hori lorpen handia da. Bilakera positibo bat egon da neurri batean.

NOLA JOKATU DUTE ERAGILE SOZIALIZATZAILE EZBERDINEK?

Familiak paper positiboa jokatu duela esan dezakegu, ñabardura asko egin behar diren arren, baina gizartean ematen den egoerarekiko aurrerapausu bat da, baita duela 30 urteko egoerarekin alderatuta, edota egungo gurasoek eta euren seme-alabek bizi dutenari erreparatuta. Dena dela, gure gizartean oro har, etxe gehienetan erdara transmititzen zaie umeei, jakina, eta gutxi batzuk dira euskara transmititzen dutenak. Familiarekin batera, Fishmanek komunitatea aipatzen du funtsezko osagai gisa: komunitatea, auzoa, lagun giroa,... Bada, azken hauek erdaren alde, erdalduntzearen aldeko eragina daukate egun, herritarren %90 bizi baita erdara nagusi den guneetan.

Eskola izan da azken 30 urteetan belaunaldi berriak euskalduntzeko eragile funtsezko eta garrantzitsuena, eta bere ekarpena, orokorrean, daukagun larritasun mailaren barruan, positiboa izan da zalantzarik gabe.

Eskola izan da azken 30 urteetan belaunaldi berriak euskalduntzeko eragile funtsezko eta garrantzitsuena. Neurri handi batean eskolak lortu du euskararen alde egitea

Hedabideak, kultur kontsumoa, pantailak eta abarrak belaunaldi berriak ere erdalduntzeko eragilerik garrantzitsuena dira gaur egun. Beti ulertu behar da, emaitza

eragile hauen guztien arteko elkarreraginaren eta loturen ondorio dela.

Eskolari erreparatuta, EAEn, lehenik aitortza egin behar zaio eskolari, hobetzeko gauza asko badiren arren eta erdarak pisu handia eduki arren, gure hezkuntza sisteman nahiz eta azken hamarkadako joera batzuk kezkarriak izan, egun eskolan dago euskararen erabilera mailarik handiena.

Zer esanik ez irakaslearekin edota lanean ari direnean, baina baita patioan ari direnean ere, bertan erabilera asko jaitsi arren, etxean daukatena baino handiagoa da.

Neurri handi batean, eskolak lortu du euskararen alde eragitea. Lortu du etxetik euskaldun zirenak euskara formalean trebatzea, euskaraz irakurtzen eta idazten irakatsi digu (1960ko hamarkadako indarberitzearen helburua) euskara noranahikoa izan zedin, eta ez soilik etxerako. Hori eskolari aitortu beharreko lorpena da, muga handiekin bada ere.

Eta beste lorpena izan da, etxetik euskaldun ez ziren askok eta askok, euskara eskolan ikasi dutela nahiz eta sarri ez lortu nahi genukeen euskara maila.

Eta zer ez da lortu eskolan? Bada, inguru ez euskaldunetan (gehienetan) ez da lortu euskal hitzun trebatuak, euskaraz erraz egingo dutenak eta gehienbat euskaraz biziko direnak ekoiztea. Ez dakit eskolari hainbeste eskatu ahal zaion ere. Izan ere, lau eragile sozializatzaileen arteko bat da eskola. Edonola ere, datuek erakusten dute zeregin horretan eskolak muga nabarmenak izan dituela, eta D ereduan ikasi arren, erdara nagusi den eremuetan bizi diren ikasleek ez dute oro har euskarazko gaitasun handi

bat garatu eremu informal eta intimoetan aritzeko, eta euren hizkuntza ohiturak ere, ez dira gehienetan oso euskaldunak.

Inguru ez euskaldunetan (gehienetan) eskolak ez du lortu euskal hitzun trebatuak, euskaraz erraz egingo dutenak eta gehienbat euskaraz biziko direnak ekoiztea

HURRENGO HAMARKADETARAKO LEHENTASUNAK

Murgiltze eredia ezinbestekoa da. Gure hizkuntzaren gutxitze eta larritasun mailak hain handiak izanik, murgiltze eredia ez den edozerrek ez du funtzionatuko. Euskal Herrian eta EAEn beharko litzatekeena da D eredu indartu bat. D ereduak gabeziak ditu, ez da iristen beharko lukeenera, hortaz, lehenik orokortu eta bigarrenik birpentsatu behar dugu, iristen ez den tokietara iristeko.

Ikastaldean osaketa irizpideak ikertu eta birplanteatu beharra dago. Zorionez, Arnas Dezagun ekimenak mahai gainean jarri zuen gai hau, orain arte nahiko ezkutuan zegoena, eta zorionez, horren inguruko eztabaida bat hasi da. Taldeak osatzeko erak ondorio zuzenak izango ditu talde horietan nagusituko den hizkuntzan. "20 laguneko taldean, 19 erdal hitzun eta euskal hitzun bakarra badago, ezinbestean euskaldun hori erdaldundu egingo da. Lagunekiko harremanak erdaraz garatzen hasiko da eta etxetik zekarren euskararen nagusitasuna galdu egingo du. Hor badago zer pentsatu, ikertu eta lasaitasunez eztabaidatzeko gaia. Arnasguneak: gune euskaldun sendo bat behar dugu eta hori indartu behar dugu. Arnasguneak galtzen baditugu, jai dugu.

Erdara nagusi den eremuetan, jende gehien bizi den horietan (Bilbo, Donostia, etab) nola asmatu egungo dinamika positiboki gaintzen? Gune horietan, testuinguruak erdaldundu egiten du. Eskolak haurrak erdalduntzen ditu, hedabideek erdalduntzen dute. Euskaldun euskaltzaleen kasuan ere, euskaldun eta euskaltzale izanagatik ez dute erraztasun erlatibo nahikoa lortu euskaraz lasai eta ondo jarduteko, markoak ez die aukerarik eskaintzen, ahalegin handia egin behar dute, eta hori puskatu beharra dago. Lortu behar dugu eremu erdaldun horietan euskaraz bizi den "gutxiengoa" gero eta handiagoa izatea, euskaraz erraz egiten duena, etab. Gauza berriak asmatzeko eta abiarazteko anean gaude. Orain arteko bideak indartu behar dira. Euskalgintzak lan handia egin du orain arte, gauza asko egin dira ondo eta horiek indartu behar dira, baina horrekin batera aukera berriak eragiten hasi beharra dago. Gutxienez aztertu, esperimentatu, mahai gainean jarri...

Ahozotasuna eta adierazkortasuna gehiago landu. Eskolan bai, baina familian, hedabideetan, fikzioan, kalean ere bai. Oker ez banago

Hezkuntza munduan badago kezka hori, eta urratsak ematen ari dira. Soziolinguistikazko prestakuntza eman behar zaie irakasleei eta ikasleei. Gure haurrak eta gazteak bizitza osoan biziko dira hizkuntz gatazka egoera batean, eta hutsune handia daukagu hor: zergatik ez diegu irakasten gure curriculumetik nolatan dauden milioika hiztun dauzkaten hizkuntzak edo gurea bezala hil ala biziko egoeran beste hizkuntza batzuk? Horren arrazoiak gure gazteei irakatsi beharra diegu, hala nola egoera horietan zein dinamika sortzen diren, egiten dituzten hizkuntz hautuek ondorioak dituztela, eta abar.

Euskara ezin da irakatsi atzerriko hizkuntza bat balitz bezala. Gure haurrek jakin behar dute zein izan ziren Aresti, edo Laboa, eta zein den Maialen Lujanbio

Eduki soziolinguistikoak eskaintzea garrantzitsua da. Euskal hiztunei tresnak eman behar zaizkie bizi dugun egoera ondo ezagutzeko eta aurrera egiteko.

Hizkuntzaz gain, euskal kulturaren transmisioa landu behar da. Hizkuntza ez da zeozer isolatua, kultura baten parte baizik, eta bere osotasunean transmititu beharra dago. Euskara ezin da irakatsi atzerriko hizkuntza bat balitz bezala. Gure haurrek jakin behar dute zein izan ziren Aresti, edo Laboa, eta zein den Maialen Lujanbio. Herri bat gara, kultura bat badugu, hori eskolak ere (ez berak bakarrik) irakatsi behar du. Eskolak bakarrik ezin du. Jauzi orokorrago baten baitan egin behar da aurrera. Esmatu beharra daukagu, egoera oso kezagarria da. Baina baditugu aukerak, baditugu indarguneak, herri sendoa izan gara beti eta asmatu behar dugu aurrera egiteko bide berriak asmatzen.

Katalanaren egoera katalanez hitz egiten den lurretan eta bertako eskoletan

Jordi Martí Monllau

Irakaslea, sindikalista eta hizkuntzalaria. Intersindical-Educacióko kidea

Katalunian hizkuntz ordezkapen azkar eta bortitz batean murgilduta gaude urte batzuetatik hona

Arreta handiz, eta kezka baina mirespenez begiratzen diogu Kataluniatik Euskal Herriko egoerari. Euskal Herrian egoera soziolinguistiko oso zaugarri batetik abiatu zineten. Bada idatzi gabeko lege moduko bat esaten duena %30etik beherako hiztun kopurua daukan hizkuntzaren egoera ezin dela iraularazi. Bada, egoera okerrago batetik abiatuta, euskaldunek erakutsi duzue ez zela iraulazina. Ordezkapen egoera bat iraularazten ari zarete, egoera larria bada ere, gorabeherak eta askotariko eragileak badiren arren, ordezkapena iraularazten ari zarete argi eta garbi, sendo, batez ere hori lortzen ari zaretelako belaunaldirik gazteenen artean.

Hortaz, mirespenez eta bekaitzez begiratzen dizuegu, Katalunian hizkuntz ordezkapen azkar eta bortitz batean murgilduta baikaude urte batzuetatik hona, eta egoerari nahiz era guztietako eragileei begiratuta, ez dugu ikusten ortzimugan joera hori gerarazteko unea.

Hori azaldu ahal izateko, hainbat ikerketetatik ateratako datuak ekarri ditut hona. Ohartarazi nahi dizuet, Herrialde Katalanak zabalagoak diren arren, Kataluniako lau probintzietara mugatuko naizela oraingoan, eta horretarako Populazioaren Hizkuntz Erabileren Inkestatik (*Enquesta de Usos Lingüístics de la Població*) abiatuko naiz. Hau bost urterik behin egiten da, 2003. urteaz geroztik. Hau da bilakaera soziolinguistikoa ezagutzeko eskura daukagun azterketarik onena, eta azkena, 2018koa.

EZAGUTZA ETA ERABILERA

***Llengua inicial* edo Ama-hizkuntza**

Katalunian sekula ez da eten katalanaren transmisioa. Katalan hiztun guztiek eman diete hizkuntza beren seme-alabei beti.

Soilik gerra zibilaren ostean, frankismoari atxikitako populazio ehuneko oso txiki batek utzi zuen katalana bazterrera, Bartzelonan batez ere, eta ekin zion seme-alabei gazteleraz hitz egiteari.

Belaunaldi arteko hizkuntz etena bai gertatu da ostera Valentzian eta Palma de Mallorca hirian, baita Ipar Katalunian ere, 1950-60 hamarkadetatik aurrera.

2003an populazioaren %36k zioen bere ama-hizkuntza katalana zela, %56k gaztelera zela, eta %3ak bata eta bestea. 2018an bere ama-hizkuntza katalana zela ziotenak lau puntu gutxiago ziren, gaztelera zela ziotenak hiru puntu gutxiago, eta %13 ziren dagoeneko “beste hizkuntza batzuk” aipatzen zituztenak.

Beherakada hori emateko arrazoi nagusiak mentalitatea eta migrazioa dira. Kataluniak kanpoko etorkinak

2003an populazioaren %36ren ama-hizkuntza katalana zen. 2018an 4 puntu gutxiago

erakartzen ditu, eta aldiz, bertako gazte katalanak, prestakuntza maila jasokoak gehienetan Europara joaten dira lanera, eta bizitzera sarri. Gainera, etorkinetatik erdiek gaztelera dute lehen hizkuntzatzat (latinoamerikarrak izaki), eta beste erdiek gaztelera ikasten dute azkar batean, halabeharrez, “paperak” lortu ahal izateko, besteak beste.

***Llengua habitual* edo ohiko hizkuntza**

2003an, herritarren %44ren ohiko hizkuntza zen katalana, %48rena gaztelera, eta %5ena bata nahiz bestea. 2018an, ohiko hizkuntza katalana zutenen ehunekoak zortzi puntu gutxiago zen, gaztelera zutenak puntu bat gehiago, eta bata nahiz bestea zituztenak bi puntu gehiago.

Ondoriozta dezakegu katalanak oraindik baduela erakarpen indarra, oraindik handiagoa baita katalana ohiko hizkuntzatzat duten hiztunen proportzioa, lehen hizkuntzatzat dutenena baino. Hala ere, erakarpen indar hori apalduz doa.

***Llengua d'identificació* edo atxikipen hizkuntza**

2003an, herritarren %44ren atxikipen hizkuntza zen katalana, %48rena gaztelera, eta %5ena bata nahiz bestea. 2018an, atxikipen hizkuntza katalana zutenak zortzi puntu gutxiago ziren, gaztelera zutenak bi puntu gutxiago, eta bata nahiz bestea zutenak bi puntu gehiago.

Ideologia elebidunzalea hedatuz doa Katalunian. Kasik “gaizki ikusita”

dago elebidunzale ez izatea gero eta gehiago. Erabilera “elebidunenak” gazteen artekoak dira, eta gazteen artean gaztelarak bizindar handiagoa du katalanak baino.

Ideologia elebidunzalea hedatuz doa. Kasik “gaizki ikusita” dago elebidunzale ez izatea

Arazoaren oinarria demolinguistikoa da. Kataluniako biztanleen %29 bertan jaiok dira eta guraso katalanak dituzte. Horietako asko katalan hiztunak dira, baina badira migratzaile gaztelerradunen seme-alabak ere, gaztelerraz hitz egiten jarraitzen dutenak.

- %15 Katalunian jaiok dira, gurasoetako bat ere bai, baina bestea ez.
- %16 Katalunian jaiok, baina gurasoak Kataluniatik kanpo jaiok dituzte.

Bi taldeotan gehienak gaztelera hiztunak dira, katalana ere erabiltzen dutenak badiren arren.

Herritarren %20, espainiar estatuan, Kataluniatik kanpo, jaiok dira. Talde honetako ia inor ez da katalanez mintzatzen, ez bada oraintsura arte inmigrazioerik apenas jaso duten eremu oso katalanetan (Terres de l'Ebre...) bizi direla.

Azkenik, "atzerrian" jaiok dira herritarren %20. Hauen artean, (hegoamerikarrak ez badira) katalanez egiteko joera handiagoa dago estatutik etorritakoen artean baino.

Taldeotatik, beheranzko joera demografikoa dute guraso katalanak dituzten Katakunian jaiotakoek, eta estatuan jaiotakoek. Hortaz, joera demolingüistikoa katalanaren aurkakoa da.

Bartzelona funtsezkoa da. Bertan, katalana erabili ohi dutenak %40 inguru dira 65 urtetik gorakoek artean, baina %20 soilik 15 eta 25 urte artekoen artean.

Gaztelera erabili ohi dutenak ere %40 inguru dira 65 urtez gorakoek artean, baina %60 inguru 15 eta 25 urte artekoen artean. Katalana eta gaztelera, biak ala biak erabili ohi dituztenak %10 inguru dira 45

urtez gorakoek artean, jaisiz doa gazteagoen artean eta ia inork ez ditu biak erabiltzen 30 urtez beherakoek artean.

HIZKUNTZA ESKOLAN

Bi azterketari so eginez. Batetik, *Oficina del Síndic de Greuges* delakoaren azterketa bikaina 52.000 ikasleko oinarri baten gainekoa: "*Llengües vehiculars de l'escola catalana (ensenyament obligatori) usos majoritaris*" -*Enquesta sobre els drets i els usos lingüístics dels infants i adolescents a Catalunya*, 2021. Inkestan, ikasleek aitortzen dute gelako hizkuntza zein den (irakasleek ziurrenik ez zuketuen egia esango...).

Inkestaren arabera, etxean katalanez egiten duten gaztetxoek, kalera joatean %57k katalanez egiten jarraitzen dute, baina %36k dio gaztelera nahiz katalanez mintzatzen direla, eta %7k dio gaztelera. Hori azken urteotan ari da gertatzen, lehen ez zen horrela.

Etxean gaztelera egiten duten gaztetxoek, kalera joatean %80k gaztelera hitz egiten jarraitzen dute, %19k gaztelera nahiz

katalanez egiten dutela diote, eta %1ek katalanez egiten dutela (azken hauek herri zeharo katalan hitzuneetan bizi dira).

Etxean gaztelera nahiz katalanez egiten duten gaztetxoek, kalera joatean %59k gaztelera eta katalanez hitz egiten jarraitzen dute, %29k gaztelera egiten dutela diote, eta %12k katalanez.

Etxean ez katalana, ez gaztelera ez diren beste hizkuntza batean egiten duten gaztetxoek, kalera joatean %52k gaztelera egiten dute, gaztelera nahiz katalanez %18k, euren etxeko hizkuntzan %17k eta katalanez %13k ia, hau da, etxeko hizkuntza gaztelera dutenek baino 12 puntu gehiago. Hots, katalanez aritzeko jarrera hobea agertzen dute "atzeritik" datozenek, jatorrizko gaztelera dutenek baino.

Katalanez aritzeko jarrera hobea agertzen dute "atzeritik" datozenek, jatorrizko gaztelera dutenek baino

Irakasleek erabilitako irakats-hizkuntzari dagokionez Espainiako Kultura Ministeritzak dio Katalunian klaseen %100 katalanez direla, eta gaztelera soilik ikasgai gisa ematen dela. Ez da horrela. Lehen Hezkuntzan batez ere katalanez dira klaseen %72, gaztelera hutsez %18, eta ingelesez %10. Aranera %0,2.

Bigarren Hezkuntzan, batez ere katalanez dira klaseen %67, gaztelera hutsez %23 eta ingelesez %10. Ikasle on arteko harremanei dagokionez, %60k gaztelera erabiliko lukete, eta %40k katalana.

Eskola gizartea aldarazteko gune izan ordez, gizarteak aldarazi du eskola. Irakasle askori bost axola zaionez, eta ikasleei esan zaienez bi hizkuntzetan jardun behar dutela, baina gaztelera errazago jartzen direnez eta askoz ere eduki gehiago dagoenez katalanez baino, ba labur esanda, katalana ikasgeletatik desagertzen ari da. Hauxe da Kataluniako eskolaren errealitatea, eta ez politikariek azaldu ohi dutena.

Legeak dio Kataluniako irakats-hizkuntz normala katalana dela. Horrela, hasiera batean eskola asko katalanizatu zen, Lehen Hezkuntzan batez ere; Bigarren Hezkuntzan ez horrenbeste. Baina aldaketa demolingüistikoek, aldaketa ideologikoek, eta ez-legezko presio politikoek beldurra eragin dute irakasle on artean Katalunian.

Sindikatu on aritzen naizenez, era guztietako testigantzak jaso izan ditut. Irakasle batek esaten zidan aurreko batean: “badut ikasle bat gelan esaten dudana guztia idazten duena, ondotik bere gurasoei pasatzeko, hauek salagarria denentz erabaki dezaten”.

Valentzian ere sarri gertatzen zen hori. Bazen talde politiko jakin bati lotutako ikasle talde bat, ikastetxeetan afitxak jartzen

zituatenak ikaskideak, hizkuntza dela eta, salaketa anonimoak jartzera bultzatuz. Horrek guztiak “busti” egiten du, irakasleek ez dute arazorik nahi izaten, eta aipatu ditugun eragile guztien batuketak eragin du hizkuntzen erabileraren aldaketa esanguratsu hori.

Katalanaren / gaztelaren erabilera eskuliboaren proportzioa lur-eremura horrela dago: Baix-Llobregat eremu gainpopulatu adibidez, DBH3ko ikasle on %4k baino ez du katalana ohioko hizkuntza bakar gisa, eta eremu batzuetan katalana hirugarren hizkuntza da, arabieraren atzetik. Antzerako egoeran daude Bartzelonako eskualdeetan (Penedés, El Garraf, Sitges...) eta ekialdean, Tarragonan, edota Vallés Occidentalean. Gainera, eskualde horietan guztietan, haurtzaroan katalana lehen hizkuntzatzat duten gaztetxoak asimilatuak izaten dira nerabegarora heldu orduko, gaztelaren nagusitasunaren eraginez, Ipar Katalunian (frantsesarekin) gertatzen den antzera.

Haurtzaroan katalana lehen hizkuntzatzat duten gaztetxoak asimilatuak izaten dira nerabegarora heldu orduko

Badira katalana nagusi den eskualdeak ere, Kataluniako erdialdekoak: Berga, Manresa, Lleida eta Pirineo ingurua, Terres del Ebre (katalanaren erabilera handieneko eremua). Azken honetan irakats-hizkuntza normala katalana da kasurik gehienetan, eta horrek erakusten du irakats-hizkuntza zein den, estu lotuta dagoela tokian tokiko errealitate soziolingüistikoarekin.

Madrilgo hedabideek esanak esan, Lehen Hezkuntzan katalana irakats-hizkuntza da %75etik gorako proportzioan (ez %100ean), soilik ikastetxe on %15ean. Bigarren Hezkuntzan apur bat handiago da ehunekoa. Zenbat eta etorkin gehiago jaso ikastetxean, orduan eta gutxiago erabiltzen da katalana irakats-hizkuntz gisa, erabilera hori zerora hurbiltzen delarik etorkin gehien duten ikastetxeetan.

Hizkuntz jarrerak (*Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat d'ESO a Catalunya*, 2021) aztertzerakoan, EHko gazte on artean euskararen aldeko jarrerak gora egiten duen bitartean, Kataluniako gazte on artean joera beheranzkoa da.

DBH4ko ikasleei honako galdera eginda, “datozen 5 urteetan katalana orain baino gutxiago, berdin ala gehiago erabil dadin gustatuko litzaizuke?”. 2006. urtean gazte on %54k katalana gehiago erabili nahiko lukeela erantzun zuen, aldiz, 2021ean soilik %35 ziren katalanaren aldeko aukera egiten zutenak. Beraz, zortzi puntu igo dira katalana eta gaztelera “berdin” erabiltzearen aldekoak eta beste zortzi gaztelera erabiltzearen aldekoak.

Eta eskolan zein hizkuntzatan hitz egin nahiko luketen galdetuta: “Beti katalanez” erantzun zuten %34k 2006an, baina soilik erdiek 2021ean; “Batean bahiz bestean” erantzun zutenak %26 ziren eta dagoeneko hamaika puntu gehiago dira 2021ean... “elebidunak baitira”.

Kataluniako Hezkuntzan bilakaera honetara ekarri gaituzten arazoak ez dira konpondu, aldiz, areagotuz doaz. Hala, oso zaila da Katalunian baikorra izatea, are ezinezkoa.

Ingelesezko irakaskuntza Euskal Herrian

Juan Carlos Moreno Cabrera

Hizkuntzalaritza Orokorreko katedradun ohia Madrilgo Unibertsitate Autonomoan

INPERIALISMO LINGUISTIKOAREN IDEOLOGIA

Euskal Herrian ingelesez irakasteko proposamenak berekin dakar ingelesa hizkuntza global gisa onartzea, inperialismo linguistiko anglosaxoiaren zerbitzura. *English Language Teaching* (ELT) delakoaren ideologia sakon aztertu du Robert Phillipsonek (1992). Ingelesa ezarri nahi du inperialismo linguistikoak truke zientifiko, kultural, ekonomiko edo politikorako hizkuntza nagusi gisa. Euskal Herrian espainierazko eta frantsesezko irakaskuntza inposatu duen ideologia bera.

Euskal Herriko Hezkuntza sisteman ingelesak zer leku izan behar du? Ingelesaren irakaskuntza (ingelesa irakasgai soil) eta ingelesezko hezkuntza (ingelesa beste ikasgai batzuk irakasteko hizkuntza) bereizi behar dira. Ingelesezko hezkuntzarako ezinbestekoa da bai irakasleek eta bai ikasleek ingelesa menperatzea, bestela ondorioak oso kaltegarriak izan daitezke. Baina egun, zabalduen dagoen ideologiaren arabera, ingelesa ikasteko, ingelesa "ikasgai huts izatea ez da nahikoa, ingelesa benetako bigarren hizkuntz bihurtu behar da".

Merezi al du ingelesa umeei hain txikitatik irakasten tematzeak?

Merezi al du ingelesa umeei hain txikitatik irakasten tematzeak? Aiora Jaka Irizarrek (2014) horrela dio: hizkuntza bat ama-hizkuntza moduan bereganatzeko, ez da nahikoa txikitatik ikasten hastea edota eskolako hainbat irakasgai hizkuntza horretan ematea; ezinbestekoa da, horretaz gain, hizkuntza hori "bizitzea", norbere bizitzaren eta nortasunaren zati bihurtzea, inguruarekiko eta ingurukoekiko harremanetarako tresna natural moduan erabiltzea, hizkuntza horretan funtzionatzen duen sare oso bat izatea. Hizkuntza arrotz bat eskolarekin eta hizkuntza akademiekin soilik lotzen duen umeak nekez bihurtuko du hizkuntza hori bere, eta hizkuntza arrotz moduan ikusten jarraituko du. Gauzak horrela, merezi al du ingelesa umeei hain txikitatik irakasten tematzea? Ez ote da hobe haurrak gutxieneko heldutasun maila bat lortu arte itxarotea, hizkuntza arrotz bat ikasteak eskatzen duen borondate, kontzientzia eta ahalegin berezi hori egiteko gai diren unera arte? Hobe genuke ahaleginak euskararen harreman-sarea indartzera bideratzea, euskarazko murgiltze-ereduari eta bestelako ekimenei esker, euskara ama-hizkuntza moduan ikasteko.

Ingelesaren irakaskuntzari buruz kontzeptu garrantzitsu hauek hartu behar ditugu kontuan:

- Ingelesa atzerriko hizkuntza da Euskal Herrian.
- Ez da zentzuzkoa ingelesa euskararen hezkuntza-maila berean kokatzea.
- Ingelesa gainerako atzerriko hizkuntzen artean egon behar da hezkuntza-sisteman.

Ingelesa atzerriko hizkuntza gisa (IAH) edo bigarren hizkuntza gisa (IBH) irakastea ez da berdin. IBH-herrialdeak eta IAH-herrialdeak daude. IBH-herrialdeetan ingelesa hizkuntza ofiziala da. Erakunde ofizialetan eta hezkuntzan erabiltzen da, nahiz ez den biztanleriaren berezko hizkuntza (Nigeria, Singapur...). IAH-herrialdeetan ingelesa ikasgai gisa irakasten da eskoletan, baina ez da hizkuntza ofiziala eta ez da hezkuntzan irakats-hizkuntza gisa erabiltzen (Frantzia, Japonia...)

Akats handia da ingelesa bigarren hizkuntzat hartzea, Euskal

Herria IAH-herrialdea izanik ingelesa ez delako beharrezkoa, ez egunerokoan, ez komunikazio ofizialak ulertzeko edo izapidetzeko ere. Eta gainera ez dugu beharrezkoa izaterik nahi. Hala ere, onuragarria eta gomendagarria da ingelesa eskolan irakastea atzerriko hizkuntza gisa.

Akats handia da ingelesa bigarren hizkuntzat hartzea, hemen ez delako beharrezkoa, ez egunerokoan, ez komunikazio ofizialak ulertzeko edo izapidetzeko

Ingeleseko irakaskuntzak (IBHak) bidea oztopatzen dio euskarari

- Ingelesa ikasteko material gehiago dagoelako gaztelaniaz euskaraz baino.
- Alderdi gramatikal askotan, ingelesak antza handiagoa duelako gaztelaniarekin euskararekin baino.
- Gaztelera-hiztunen artean ingelesa sustatzeko nazioarteko

ekimenak daude, baina ez euskal hiztunei zuzendutakoak.

IAH eta IBHren arteko aldeak

- IAH aukera gomendagarria da. Aldiz, IBH kasu jakin batzuetan bakarrik da gomendagarria.
- IAH dena IBH gisa artatzea, inperialismo linguistikoaren ideologia sustatzeko era bat da.

EAEko eta Euskal Herriko hezkuntzan kontuan hartzeko puntu oso garrantzitsuak

- Euskara Euskal Herriko berezko hizkuntza bereizgarria da.
- Ingelesa ez da, ez da izan eta ez da izango Euskal Herriko hizkuntza.
- Ez Espainiako Estatuan, ez Frantziakoan, ingelesa ez da hizkuntza ofiziala, ezta egunerokoa ere.

Ingelesa munduko egungo hizkuntza globala ote da? Askok uste dute "munduan barrena hitz egin

daitekeen hizkuntza bakarra” dela eta “mundu osoko nazioen onarpena eta erabilpena bilduko lituzkeela”. Baina hori hala da, ala desira bat baino ez?

Munduko herrialde gutxi batzuetan baino ez da ingelesa bigarren hizkuntza, hortaz ingelesa ez da hizkuntza mundiala, ezta globala ere. Eta hainbat aholku luzatzen zaie ikastetxeei ingelesaren ikaskuntza sustatzea helburu: irakasleen prestakuntza-programa guztietan ingelesa sartzea, ingelesezko eskolaz kanpoko jarduerak proposatzea, unibertsitateko lizentziatura guztietan ingelesa eskatzea... Euskal Herrian, gomendio horiek guztiek euskarari zuzenduak beharko lukete.

Ingelesaren hedapenaren errealitatea oso bestelakoa da ostera:

- Ingelesa informazioa transmititzeko tresna eraginkorra da, baina munduko biztanleriaren gutxiengo batentzat bakarrik.
- Gure historian inoiz ez da hainbeste tresna teknologiko erabili eleaniztasuna sustatzeko munduko informazio-trukean (horren adibide, hitzaldia euskaraz prestatzeko Itzultzaile Neuronal erabili izana).
- Teknologia berriek ez dute soilik ingelesezko komunikazioa bultzatzeko balio, baizik eta beste hizkuntza askorena ere bai, euskara tartean.

Teknologia berriek ez dute soilik ingelesezko komunikazioa bultzatzeko balio, baizik eta beste hizkuntza askorena ere bai, euskara tartean.

INGELESAREN IRAKASKUNTZARI LOTUTAKO IDEOLOGIA INPERIALISTA

Robert Phillipson “*Linguistic imperialism*” liburuaren egilea da. Hizkuntzak enpresa neokolonialentzat duen garrantzi handiari buruzkoa da liburu. Honek erakutsi du ingelesaren irakaskuntza ideologia inperialista bati loturik dagoela.

Stephen May-k (*Language and minority rights*, 2012) irakasleak ere badi, ingelesaren egungo nagusitasuna kolonizazio kultural anglosaxoiaren ondorio dela. Ingelesa nazioarteko goi mailako hizkuntza bilakatu izana oso lotuta dago azken mendeetan Britainia Handiaren botere kolonialarekin. AEBek ere gero eta nagusitasun soziopolitiko-ekonomiko-komunikatibo handiagoa dute, eta horrek ingelesa munduko hizkuntzen buruan jartzea ahalbidetu du.

Ingelesaren zabalkundea oso urrun dago fenomeno natural edo berezkoa izatetik. Badira Britainia Handiak eta AEBk ordaindutako erakundeak, ingelesa nazioarteko hizkuntza nagusi bihurtzea xede dutenak, *British Council* eta *United States Information Agency* horien artean. Hizkuntza inperialismo anglosaxoiaren agentziak lirakeke, eta kultura angloamerikarraren balioak sustatzea dute helburu.

Ingelesaren zabalkundea oso urrun dago fenomeno natural edo berezkoa izatetik

Ingeles globala proiektua da, ez errealitatea (oraindik), indar boteretsuek sortu nahi duten ikuspegia baizik, egitasmo ideologiko inperialista bat (Phillipson, 2010). Izan ere, herrialde gehienetan ingelesa ez da

komunikazio hizkuntza orokorra. Adibidez, Frantzia jendeak ez du, oro har, ingelesez hitz egiten, eta lana aurkitzeko ia ezinbestekoa da frantsesa jakitea. Alemanian, Italian edo Portugalen egoera antzekoa da. Hego Amerikan jendeak ez daki ingelesez, ezta Errusian, Txinan edo Japonian ere. Ingelesaren irakaskuntzaren inguruan zenbait puntu argituko ditugu:

Ingelesa hobeto irakasten da modu elebarkarrean? Gainerako hizkuntzak oztopo dira inperialismo linguistikoa ikuspegitik. Baina beste hizkuntza batzuk erabiltzea ez da ingelesa ikasteko oztopo. Ingelesa erabiltzea inperialismo linguistikoa erantzuten baino ez da ona!

Irakaskuntza eraginkorragoa izateko, irakasleak ikasleen hizkuntza jakin behar du, txinera-hiztunei edo euskal hiztunei ingelesa irakasteak ikuspegi pedagogiko desberdinak eskatzen baititu. Ingelesa bigarren hizkuntzat eta ikasleen hizkuntza menperatzen duen irakasleak hobeto irakatsiko du ingelesa. Gainera, ingelesa zenbat eta lehenago ikasten hasteak ez du esan nahi emaitzak hobeak izango direnik.

Ingeles-ikastordua gehituz, eta gainontzekoak murriztuz emaitza hobeak lortzen dira?

Printzipio horren helburua, irakaskuntza ingelesa menderatzeko helburuaren mende jartzea da. Horrela, munduko nazioetako hezkuntza-sistemen kolonizazio kultural anglosaxoi bultzatzen da, eta kultura anglosaxoi oinarritutako kultur enpresen interesak defendatzen dira.

Ingelesezko irakaskuntzari lotutako ideologiaren ondorioak:

Ez da, ez onuragarria, ez gomendagarria ere ingelesarekin lotutako ideologia inperialista

onartzea. Bestalde, ingelesa ikasteko material gehiago dago gazteleraz euskaraz baino; alderdi gramatikal askotan ingelesak antza handiagoa du gaztelerarekin euskararekin baino... Ingelesa hizkuntza globala izan dadin lagundu nahi dugu? Nahiz euskarari kalte egin?

Ingelesa irakats-hizkuntza izateko ingelesez jakin behar dute bai irakasleek, bai ikasleek ere. Ingelesez irakastearen xedea ez da ingelesa ikatea, menperatzen denean praktikatzeari baino.

Ingelesez ez dakiten ikasleei ikasgai bat ingelesez irakatea, ikasgai horren kaltetan da. Baldintza horietan, ingelesezko irakaskuntza atzerapausu larria da hezkuntzan. Izan ere, IBH sistema (Ingelesa Bigarren Hizkuntza) ideologia inperialista bati lotuta dago.

Ingelesez ez dakiten ikasleei ikasgai bat ingelesez irakatea, ikasgai horren kaltetan da

Ingelesa arrakastarekin lotzea engainagarria da. Adibidez, 30 milioi inguru afroamerikarrek dute

ingelesa ama-hizkuntza gisa, baina gehienak pobrezian bizi dira. Inozoa baita pentsatzea ingelesa ikasteak onura handiak ekarriko dituela berez. Areago, ingelesa (hizkuntza menderatzailea) irakasteak mendekotasun pertzepzioa ezartzen dio mendeko hitzunari, bere herriaren historiaren eta hizkuntzaren arbuioa eraginez.

Gaur egun ingelesa kulturak inbaditzeko tresna da, interneteko monopolioa, merkataritza, zeluloide-kulturaren hedapena eta munduko kulturen Disneyfikazioa tarteko. Ingelesezko irakaskuntza justifikatzen duen ideologia inperialista, Euskal Herrian espainierazko edo frantsesezko irakaskuntza inposatzeko erabili zena bera da.

Euskal Herriko hezkuntza sisteman hizkuntzak hiru mailatan antolatzea proposatzen du:

- Maila nagusia (elebakarra), euskaraz: Euskal Herriko berezko hizkuntzan.
- Bigarren maila (hirueleduna). Espainiako Estatuko hizkuntzak (katalana, galiziera, gaztelania).

- Hirugarren maila (eleanitza): Atzerriko hizkuntzak (italiera, alemana, frantsesa, ingelesa).

Eredu hirueleduna (Hezkuntza Lege berrian planteatu bezala) ezin da eredu nagusia izan, horrek euskara eta ingelesa maila berean jartzea dakarrelako. Horrek ez du zentzurik Euskal Herrian. Ingelesak ezin du izan Hezkuntzako komunikazio hizkuntzetako bat, ez baitira funtsezko bi baldintza betetzen: ingelesaren erabilera ofiziala eta egunerokoa izatea Euskal Herrian batetik, eta hizkuntza hori menderatzea bai irakasleek, bai ikasleek ere.

Ingelesak ezin du izan Hezkuntzako komunikazio hizkuntza, ez baititu funtsezko bi baldintza betetzen: ingelesaren erabilera ofiziala eta egunerokoa izatea EHN eta hizkuntza menderatzea irakasle zein ikasleek

Hizkuntza-helburuak finkatzerakoan, lehenetsuna izan behar dute

hizkuntza ofizialek, eta beraz, gaitasun-maila apalagoa aurreikusi behar da hirugarren hizkuntzarentzat, eta, kasua balitz, are apalagoa laugarrenarentzat...

Egoera soziolinguistikoa tarteko, babes eta bultzada handiena, euskarak behar du. Hizkuntza aukeratzeko eskubidearekin batera aipatu dugun obligazio saihetsezina beteko bada, hots, euskara "erabiltzeko adina ezagutzeko obligazioa." (P. Baztarrika, / Babeli gorazarre).

NAFARROAKO PAI EREDUAZ

"Ingelesa baloratzen du Nafarroako Gobernuak, baina bertakoa den hizkuntza bati, euskarari, lege-babes propioa izan arren, langa jartzen dio hainbat esparrutan. Bitxia ez ezik, tamala da, ezbairik gabe. Hizkuntzen Euroituna aise betetzea bera ere aurrerapausoa litzateke Nafarroan" (P. Baztarrika / Babeli gorazarre).

Nafarroako Gobernuak 2011-12 ikasturtean jarri zuen martxan Atzerriko Hizkuntzetan (ingeleza) Ikasteko Programa (AHIP), gaztelerazko PAI siglengatik ezagunagoa dena.

UPNren exekutiboak orduan argudiatu zuenez, programak hezkuntza eleanitza jasotzeko eskubidea bermatzea zuen helburu "ikaslearen errenta eta bizitokia zein zen gorabehera".

Nafarroako Gobernuak baimena eman zion lehendabizikoz ikastetxe bati AHIPtik ateratzeko. Zentroko zuzendariak salatu zuenez, "programak huts egin du"

2013an polemika sortu zuten orduko presidente erregionalistak, Yolanda Barcinak, telebista kate batean esandakoek. Izan ere, aho bizarrik gabe honakoa aitortu zuen: "Orain euskaraz ikasteko eskaria ez da horren handia beste hizkuntza bat eskaintzen ari garelako: ingeleza. Apustu handia ari gara egiten, eta 60 ikastetxetan ezarri dugu jada". Nafarroako Parlamentuan agerraldia egin behar izan zuen UPNko buruzagiak, adierazpenok argitzeko. Orduetik, ez dira gutxi izan programa jomugan izan dutenak. Iaz, aurrenekoz, eredu horretatik

ateratzeko baimena eman zion Nafarroako Gobernuak Castejongo ikastetxe bati. Zentroko zuzendariak salatu zuenez, "programak huts egin du".

ONDORIOAK

- Euskal Herriko eskoletan ingeleza atzerriko hizkuntza gisa ikasi behar da, ez bigarren hizkuntza lez.
- Ingelesa EAEko hezkuntzan komunikazio-hizkuntza gisa erabiltzea ez da ez egingarria, ez gomendagarria.
- Ingelesa bigarren hizkuntza gisa irakasteari lotutako ideologia inperialistak ez dio gaztelaniari kalte handirik egiten baina oso kaltegarria da euskararentzat.

ARGITARATUTAKOAK

- 16 LA REDUCCIÓN DEL TIEMPO DE TRABAJO Y EL EMPLEO. 1998. MAIATZA
- 17 COMPROMETIDOS CON EL AUTOGOBIERNO Y EL MARCO VASCO DE RELACIONES SOCIALES Y LABORALES. 1998. ABENDUA
- 18 PROPUESTAS PARA UN NUEVO ESCENARIO. UNA SÍNTESIS DESDE LA MILITANCIA SINDICAL. 1999. URRIA
- 19 CRECE LA CONTESTACIÓN CONTRA LA GLOBALIZACIÓN NEOLIBERAL. 2000. MAIATZA
- 20 JOAQUÍN NAVARRO ESTEBAN: UNA VISIÓN INDEPENDIENTE DEL PROBLEMA VASCO. 2000. URRIA
- 21 FORO SOCIAL MUNDIAL: PORTO ALEGRE BESTELAKO MUNDUA POSIBLE DA. 2001. APIRILA
- 22 DESDE PORTO ALEGRE A FLORENCIA PASANDO POR BARCELONA. 2002. AZAROA
- 23 EGUNKARIAREN ITXIERA. EUSKALGINTZAREN ETA EUSKALZALEEN AURKAKO OPERAZIOA. 2003. EKAINA
- 24 NEW ORLEANS: IRAGARRITAKO HONDAMENDIA. LA CATÁSTROFE NEOLIBERAL. 2005. URRIA
- 25 FRANTZIAKO ISTILUAK. EL NOVIEMBRE FRANCÉS. 2006. URTARRILA
- 26 MUNDUKO MERKATARITZA ERAKUNDEA: ESKUBIDEAK SALGAI. 2006. APIRILA
- 27 IRAILAREN 11, ESKUBIDEAK PIKUTARA? DERECHOS EN JAQUE. LA FIN DES DROITS? 2006. AZAROA
- 28 NON AU CPE: UN AN DÉJÀ.
- 29 XXI. MENDEKO SINDIKALISMOA. SINDICALISMO DEL SIGLO XXI.
- 30 BESTELAKO SINDIKALISMO BATI BURUZKO MINTEGI BATEN KRONIKA. 2007. ABENDUA
- 31 KAPITALISMOA EROTU AL DA? 2008. MAIATZA
- 32 MERKATARIEN EUROPA HONETAN, SINDIKALGINTZA KINKA LARRIAN. 2008. EKAINA
- 33 ASKATASUN SINDIKALARI BURUZKO MINTEGI BATEN KRONIKA. 2008. IRAILA
- 34 EUSKAL HERRIKO LABORANTZA GANBARA. 2008. ABENDUA
- 35 KRISIA ETA LANGILERIA. ERANTZUTEKO BEHARRA. 2009. APIRILA
- 36 KRISIA IRTENBIDEAK ETA ERANTZUN SINDIKALA. 2009. AZAROA
- 37 ETORKINEN PATUA (HIPO)KRISIAK JOTAKO EGUNOTAN. 2010. APIRILA
- 38 FINANTZA MERKATUEN ESTATU-KOLPEA. GOLPE DE ESTADO AL BIENESTAR. 2010. JUNIO
- 39 PLAN DE ESTABILIDAD Y RECORTES SOCIALES EN EUROPA. 2010. NOVIEMBRE
- 40 LA CRISIS QUE NO CESA. 2011. FEBRERO
- 41 GURE INDARRA, GUZTION BABESA. 2011. MAIATZA
- 42 RENOVACIÓN SINDICAL. 2011. ABENDUA
- 43 FINANTZEN DIKTADURATIK DEMOKRAZIARA. 2012. APIRILA
- 44 ZORRA XANTAI GISA. AUDITORÍA DE DEUDA Y ALTERNATIVAS A LAS POLÍTICAS DE AJUSTE. 2012. IRAILA
- 45 NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA LAN ERREFORMA GARAIAN. EJEMPLOS DE LUCHAS. 2013. MAIATZA
- 46 LA VIA CATALANA. CAP A LA INDEPENDÈNCIA. 2013. URRIA
- 47 ERASOAK ORDEZKARITZA KOLEKTIBOARI. INNOVACIÓN SINDICAL. 2014. URRIA
- 48 BURUJABETZA. CUESTIÓN SOCIAL Y CUESTIÓN NACIONAL. 2015. APIRILA
- 49 EUSKAL HERRIKO ZERGA SISTEMA. ALTERNATIVAS FISCALES. 2015. IRAILA
- 50 IDENTITATEA, DEMOKRAZIA, ONGIZATEA... 2016. MAIATZA
- 51 BURUJABETZARA BIDEAN. SOBERANÍA NACIONAL Y CUESTIÓN SOCIAL. 2016. IRAILA
- 52 LANGILE KLASEA ETA ALTERNATIBEN SAREA. 2016. ABENDUA
- 53 EUROPA: KRISIA ETA ALTERNATIBAK. 2017. IRAILA
- 54 GLOBALIZAZIOA, LANA ETA BOTERE SINDIKALA. 2017. ABENDUA
- 55 BURUJABETZA GORPUZTEN DUTEN ADIBIDEAK. 2018. IRAILA
- 56 FAXISMO ETA AUTORITARISMOEN BERPIZTEA. 2019. APIRILA
- 57 PREKARITATE MOTA BERRIAK ETA NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA. 2019. URRIA
- 58 EKONOMIAREN DIGITALIZAZIOA ETA ROBOTIZAZIOA: MEHATXUA AUKERA NOLA BIHURTU. 2019. AZAROA

